

Katastrofa klimatyczna i zagrożenia środowiskowe

nowe wyzwania dla edukacji w kontekście rozwijania kompetencji
kluczowych i realizacji priorytetów MEiN
w roku szkolnym 2021/2022

16.12.2021

Organizatorzy:

Część oficjalna

16:15

Uroczyste rozpoczęcie konferencji i powitanie uczestników

dr Katarzyna Trynda, prof. UŚ, Prorektor ds. Kształcenia i Studentów

dr Agnieszka Herma, Dyrektor Bielsko-Bialskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Bielsku-Białej

16:20

Wykład otwarcia: „Świat na krawędzi – jak edukować?”

prof. dr hab. Piotr Skubała Uniwersytet Śląski, Wydział Nauk Przyrodniczych, Instytut Biologii, Biotechnologii i Ochrony Środowiska

17:00

Odpowiedzialność społeczna w systemie gospodarki odpadami

Joanna Bojczuk, Naczelnik Wydziału Gospodarki Odpadami Urząd Miejski w Bielsku-Białej

I sesja warsztatowa

17:15-17:45

jeden do wyboru

Środowisko naturalne dezinformacji – czyli o klimacie w Internecie

dr Rafał Cekiera

Jak dbać o swój dobrostan w czasie kryzysu klimatycznego

dr Anna Guzy

(Eko)reklamy w szkole badamy

dr Maria Waclawek

Cyrkulacyjne przyczyny występowania niebezpiecznych zjawisk pogodowych w Polsce

dr Artur Widawski

II sesja warsztatowa

17:45-18:15

jeden do wyboru

Węgiel i ołów – „bogactwo”, które zabija. Wokół pisarstwa G. Morcinka i działalności J. Wadowskiej-Król

dr hab. Lucyna Sadzikowska

Ekokrytyka na lekcjach języka polskiego

dr hab. Małgorzata Wójcik-Dudek

Znaczenie zielonej infrastruktury w łagodzeniu zmian klimatu.

dr Monika Jędrzejczyk-Korycińska

Cześć, giniemy! Szkolne od-uczanie w trosce o Ziemię

dr Magdalena Ochwat

**I żyli długo... i w futerku, i z planami na przyszłość.
Storytelling w reklamach proklimatycznych.**

Amanda Caban

Prof.

Piotr Skubała

Świat na krawędzi – jak edukować?”

16:20

profesor nauk biologicznych, Wydział Nauk Przyrodniczych, Uniwersytet Śląski, ekolog, akarolog (zajmuje się ekologią i systematyką roztoczy Oribatida), autor 170 artykułów naukowych, 55 rozdziałów w monografiach lub monografii, 38 komunikatów naukowych oraz 152 artykułów popularnonaukowych, etyk środowiskowy, edukator ekologiczny, działacz na rzecz ochrony przyrody; aktywista klimatyczny, lider Climate Reality (fundacja wiceprezydenta Al Gore'a), „ethic expert” w Komisji Europejskiej w Brukseli (program HORIZON 2020), członek komisji ds. GMO i GMM przy Ministrze Środowiska (2014-2019), stały współpracownik miesięcznika „AURA. Ochrona środowiska” i miesięcznika „Dziki Życie”, współorganizator Festiwalu Kultury Ekologicznej „Zielono Mi”, organizator i współprowadzący spotkania Klubu Myśli Ekologicznej.

Streszczenie:

Nasz świat znalazł się na krawędzi, naukowcy ogłosili czerwony alarm dla ludzkości. Czołowi klimatolodzy stwierdzają, że 9 z 13 „punktów krytycznych” dla klimatu zostało uaktywnionych. Ich zdaniem oznacza to, że niedługo mogą one uruchomić kaskadę zdarzeń gwałtownie pogarszających sytuację klimatyczną na Ziemi. Zmiany klimatu mogą z kolei spowodować załamanie się biosfery i katastrofalną utratę różnorodności biologicznej. Pragnąc uniknąć katastrofy musimy podjąć nadzwyczajne, kryzysowe środki. Potrzebujemy edukacji, która sprawi, że w sposób właściwy i skuteczny zaczniemy działać. Powinna ona doprowadzić do tego, że poczujemy się częścią biosfery, przestaniemy postrzegać siebie jako coś oddzielnego od natury, a cały świat wokół zaczniemy postrzegać przez pryzmat zależności. Nasz proces wychowawczy powinien zachęcać do odkrywania przyrody przy pomocy wszystkich zmysłów, ważnym jego elementem musi być praktyka współodczuwania, towarzyszyć mu musi radość, uśmiech. Nie możemy unikać najgorszej prawdy o stanie Ziemi, ale jednocześnie musimy wspólnie tworzyć wizję realnego lepszego jutra dla całej Ziemi.

Grupa odbiorców: nauczycieli szkół podstawowych i ponadpodstawowych różnych przedmiotów

dr

Rafał Cekiera

Środowisko naturalne dezinformacji – czyli o klimacie w internecie

17:15

dr nauk społecznych, adiunkt w Instytucie Socjologii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Autor m. in. książek: „O pułapkach emigracyjnej lekkości. Doświadczenie tymczasowości w narracjach młodych polskich emigrantów poakcesyjnych” (NOMOS, 2014), „Wiedza ekonomiczna, praca, przedsiębiorczość, konsumpcja. Świadomość ekonomiczna polskich studentów” (wraz z U. Swadźba, M. Żak, Wydawnictwo UŚ 2019) oraz wielu artykułów w czasopismach naukowych i prasie popularnej (m. in. w „Tygodniku Powszechnym”, „Gazecie Wyborczej”, „Znaku”, „Charakterach” czy „Więzi”). Odbiwał zagraniczne staże naukowe na Uniwersytecie Palackiego w Ołomuńcu (Czechy) oraz Szent István University w Gödöllő (Węgry). Organizator cyklicznych seminariów naukowych „Wendelinaria” w Rudzicy (pow. bielski). Producent i współscenarzysta filmu dokumentalnego „Szczęśliwe miejsce, które ma poetę” (2019).

Streszczenie:

„Ziemia jest płaska! Widać to nie tylko gołym okiem, potwierdza to również wiele internetowych memów”. Wirtualna rewolucja zmieniła reguły debaty publicznej i sposoby dystrybucji wiedzy. Paradoksalnie – im łatwiejszy dostęp do informacji, tym trudniej o rzetelną wiedzę. Nasycone emocjami wytwory anonimowych internautów zdobywają często większe zasięgi, niż potwierdzone badaniami naukowe ustalenia. Szczególnie widoczne jest to w dyskusjach nad ważnymi i społecznie angażującymi tematami. Z pewnością należy do nich kwestia zmian klimatycznych, ich reperkusji i sposobów przeciwdziałania. Czy jest jakieś remedium na otaczający nas informacyjny smog? W jaki sposób uwrażliwiać młodych ludzi na uproszczenia i fake newsy dotyczące klimatu? Opierając się na konkretnych przykładach, spróbujemy zmierzyć się z tymi pytaniami. Będziemy – a jakże! – posługiwać się także internetowymi memami.

Grupa odbiorców: nauczyciele wszystkich przedmiotów i etapów edukacyjnych.

dr

Anna Guzy

Jak dbać o swój dobrostan w czasie kryzysu klimatycznego

17:15

dr n. humanistycznych, językoznawca, psycholog, psychoterapeuta w procesie szkolenia, trener emisji głosu oraz technik relaksacyjno-oddechowych. Pracownik naukowy Wydziału Humanistycznego UŚ. Członek: European Health Psychology Society (EHPS), ARLE (International Association for Research in L1 Education), PTDBT (Polskie Towarzystwo Terapii Dialektyczno-Behawioralnej), sekcji Naukowej Psychoterapii PTP, Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego, Komisji Językoznawczej PAN. Autorka i współautorka blisko 70 publikacji, współredaktorka 4 tomów zbiorowych oraz współautorka Czas na.. Język i dydaktyka w badaniach młodych naukowców, współautorka raportu: Humanieści wobec zmian klimatu (2021). Więcej informacji: <https://us.edu.pl/instytut/ij/osoby/anna-guzy/>

Streszczenie:

W wystąpieniu zostaną omówione wybrane propozycje technik relaksacyjnych, oddechowych oraz uważności, które mogą być stosowane w radzeniu sobie w sytuacji napięcia czy przeciążenia. Ponadto uczestnikom zostaną zaprezentowane wybrane aplikacje, które mogą być wykorzystywane w celu poprawy samopoczucia i ogólnego dobrostanu.

Grupa odbiorców: Wystąpienie skierowane jest do osób, które chcą poszerzyć swoją wiedzę z zakresu strategii i sposobów redukowania napięcia, a zatem do nauczycieli wszystkich przedmiotów, niezależnie od etapu edukacji. Wystąpienie nie jest polecane dla profesjonalistów: psychologów, pedagogów czy terapeutów.

dr

Maria Wacławek

doktor nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa, adiunkt w Instytucie Językoznawstwa na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, członkini Interdyscyplinarnego Centrum Badań nad Edukacją Humanistyczną na Uniwersytecie Śląskim, wcześniej pracownik polonistyki Uniwersytetu w Lublanie w Słowenii 2013–2020) oraz polonistyki Uniwersytetu Debreczyńskiego na Węgrzech (2008–2012).

Zainteresowania badawcze: dydaktyka języka polskiego, język reklamy, frazeologia, językowy obraz świata, stereotypy językowo-kulturowe, zasady wymowy, glottodydaktyka, w tym warsztaty teatralne i wykorzystanie tekstów literackich na lekcjach języka polskiego jako obcego. Autorka kilkudziesięciu artykułów naukowych z wymienionej tematyki, współautorka książki „Czas na... Język i dydaktyka w badaniach młodych naukowców” (2015), a także współredaktorka tomu poświęconego prof. N. Jeżowi „Sedemdeset let poučevanja poljskega jezika v Ljubljani, posvečeno Nikolaju Ježu” (2018). Członkini redakcji „Z Teorii i Praktyki Dydaktycznej Języka Polskiego”.

Streszczenie:

Coraz częściej przy zakupie produktu kierujemy się nie tylko jego ceną i jakością, ale także wpływem na środowisko. Wykorzystanie w działaniach wizerunkowych i reklamowych szeroko rozumianej argumentacji proekologicznej stało się normą. Na przykładzie wybranego komercyjnego komunikatu reklamowego ukażemy mechanizmy perswazji (nie tylko językowej). W związku z rosnącą świadomością społeczną, potrzebą zrównoważonej konsumpcji, a także zjawiskiem greenwashingu (ekologicznego prania mózgu) konieczne jest budowanie wśród młodzieży postawy krytycznego odbiorcy (pop)kultury.

Grupa odbiorców: nauczyciele polonisci klas VII–VIII oraz szkół ponadpodstawowych

Cyrkulacyjne przyczyny występowania niebezpiecznych zjawisk pogodowych w Polsce

dr

Artur Widawski

17:15

jest klimatologiem i pracuje na stanowisku adiunkta na Wydziale Nauk Przyrodniczych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Jego zainteresowania naukowe obejmują kwestie dotyczące współczesnych zmiany klimatu i wynikających z nich geozagrożeń środowiskowych, teledetekcji satelitarnej zjawisk atmosferycznych za pomocą różnych systemów satelitarnych oraz klimatologii obszarów górskich (w szczególności Karpat). W swojej pracy dydaktycznej stara się otwierać umysły studentów na współczesny Świat tak za pomocą tablicy i kredy, jak i coraz bardziej wyrafinowanych cyfrowych narzędzi dydaktycznych.

Streszczenie:

Postępujące globalne ocieplenie powoduje coraz częstsze występowanie gwałtownych i niebezpiecznych dla ludzi zjawisk pogodowych. Każde tego rodzaju zdarzenie ma swoje przyczyny w określonym rodzaju cyrkulacji atmosferycznej. Umiejętność rozpoznawania takich zjawisk na mapie synoptycznej pozwala na ich prognozowanie, monitorowanie przebiegu oraz odpowiednio wczesne ostrzeżenie przed ich skutkami. W wystąpieniu omówione zostaną wybrane niebezpieczne zjawiska pogodowe w Polsce wraz z wyjaśnieniem ich przyczyn, zasad analizy mapy synoptycznej oraz podaniem źródeł danych, które mogą zostać wykorzystane przez nauczycieli w pracy z uczniami.

Grupa odbiorców: nauczyciele przedmiotów przyrodniczych (w szczególności geografii) w szkołach ponadpodstawowych oraz podstawowych.

dr hab.
Lucyna Sadzikowska
prof. UŚ

Węgiel i ołów – „bogactwo”, które zabija. Wokół pisarstwa G. Morcinka i działalności Jolanty Wadowskiej-Król

17:45

literaturoznawczyni, członkini zespołu redakcyjnego „Bibliotheca Nostra”. Z prof. dr hab. Krystyną Heską-Kwaśniewicz opracowała i wstępem opatrzyła Listy z Dachau. Gustaw Morcinek do siostry Teresy Morcinek, które były nominowane do Nagród Historycznych „Polityki” w kategorii wydawnictw źródłowych. W 2017 roku wydała książkę Szukanie kluczy. O literaturze poobozowej Gustawa Morcinka, a w 2019 roku monografię Listy z łagrów i więzień. 1939-1945. Wybrane zagadnienia. W 2019 roku ukazała się publikacja Działalność poselska Gustawa Morcinka, czyli katalog ludzkiej biedy. Dokumenty w opracowaniu Krystyny Heskiej-Kwaśniewicz i Lucyny Sadzikowskiej. W 2021 r. przeprowadziła rozmowę z Jolantą Wadowską-Król Po prostu pracowałam (numer specjalny „Narracji o Zagładzie”).

Streszczenie:

Spotkanie będzie poświęcone twórczości Gustawa Morcinka, który „przybliżył Śląsk Polsce, a Polskę – Śląskowi”. Na ogół się sądzi, że pisarstwo autora Wyrąbanego chodnika zostało naznaczone przez Śląsk, węgiel, kopalnie. Tropiąc „ślady” węgla w tej literaturze, odpowiemy na pytanie, jak czarne złoto przedstawiał skoczowski pisarz. Na zakończenie zaprezentowana zostanie aktywność lekarki Jolanty Wadowskiej-Król, która w latach 1974-1981 uratowała przed zachorowaniem lub śmiercią na ołowicę tysiące dzieci mieszkających w pobliżu huty Szopienice w Katowicach.

Grupa odbiorców: poloniści i historycy, zajęcia z wiedzy o regionie, szkoła ponadpodstawowa

dr hab.

Małgorzata

Wójcik-Dudek

prof. UŚ

Ekokrytyka na lekcjach języka polskiego

17:45

doktor habilitowany nauk humanistycznych, prof. UŚ, literaturoznawca w Instytucie Literaturoznawstwa na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Zainteresowania badawcze: dydaktyka literatury oraz literatura dla dzieci i młodzieży. Autorka książek; „(Prze)Trwać w okolicach mitu. Funkcje mityzacji w poezji Tadeusza Nowaka”; (Katowice 2007); „W(y)czytać Zagładę”; „Praktyki postpamięci w polskiej literaturze XXI wieku dla dzieci i młodzieży”; (Katowice 2016; książka została przetłumaczona na język angielski i ukazała się pod tytułem Reading (in) the Holocaust. Practices of Postmemory in Recent Polish Literature for Children and Young Adults), „Po lekcjach”; (2021) oraz współredaktorka wielu publikacji naukowych. Redaktorka czasopisma elektronicznego poświęconego literaturze dla dzieci „Paidia i Literatura”;

Streszczenie:

Spotkanie będzie poświęcone lekturze kanonicznych szkolnych tekstów literackich oraz ich ekokrytycznym kontekstom. Znane lektury czytane przez nieoczywisty detal oraz współczesne metodologie mogą okazać się niezwykle przydatne w procesie kształtowania wśród uczniów postaw troski o Ziemię i stanowić istotny wkład humanistyki w refleksję nad zmianami klimatycznymi.

Grupa odbiorców: nauczyciele języka polskiego w szkołach ponadpodstawowych

dr

Monika

Jędrzejczyk-Korycińska

Znaczenie zielonej infrastruktury w łagodzeniu zmian klimatu

17:45

Instytut Biologii, Biotechnologii i Ochrony Środowiska,
Wydział Nauk Przyrodniczych

Streszczenie:

Najnowsze raporty ONZ są zatrważające. Dowody wskazane przez naukowców jednoznacznie pokazują, że to człowiek podgrzewa klimat. Prognozy mówią, że do 2040 roku globalna temperatura powierzchni ziemi wzrośnie o 1.5-1.6 °C. Ocieplenie klimatu doprowadzi do zwiększonej częstotliwości ekstremalnych zjawisk pogodowych, takich jak powódzie i susze a poziom mórz może wzrosnąć o ponad metr do roku 2100.

W łagodzeniu skutków katastrofy klimatycznej, zielona infrastruktura - wydaje się być niezwykle cennym narzędziem, które zapewnia szereg korzyści ekologicznych, gospodarczych i społecznych, dzięki zastosowaniu rozwiązań wykorzystujących naturalne procesy występujące w przyrodzie. Zielona infrastruktura to sieć terenów naturalnych, obszarów półnaturalnych i obszarów zieleni, która zapewnia usługi ekosystemów stanowiące podstawę dobrobytu i jakości życia ludzi. Narzędzie to pomaga zrozumieć zalety, jakie przyroda oferuje społeczeństwu.

Grupa odbiorców: nauczycieli szkół podstawowych i ponadpodstawowych.

dr

Magdalena Ochwat

Cześć, giniemy! Szkolne oduczanie w trosce o Ziemię

17:45

dr, Instytut Literaturoznawstwa, Interdyscyplinarne Centrum Badań nad Edukacją Humanistyczną, Wydział Humanistyczny, Uniwersytet Śląski w Katowicach. Jej zainteresowania naukowe skupione są na edukacji polonistycznej, wykorzystaniu w kształceniu reportaży literackich oraz społecznej odpowiedzialności lektur szkolnych. Interesuje się wyzwaniami XXI wieku: globalnymi kryzysami, migracjami, zmianami klimatycznymi i wielokulturowością. Redaktor naczelna czasopisma „Z Teorii i Praktyki Dydaktycznej Języka Polskiego” i koordynator programu dla nauczycieli polonistów „Uniwersytet Polonistów” w ramach projektu POWER.

Streszczenie:

Zajęcia będą dotyczyły edukacji dla klimatu w kształceniu polonistycznym. Porozmawiamy na temat humanistyki środowiskowej i postwzrostowej. Odpowiemy na pytania: jak uprawiać szkolną humanistykę z troską o świat w kontekście katastrofy klimatycznej. Podam przykłady szkolnego oduczania w trosce o Ziemię, a także strategie czytania przez osłabienie ludzkiego indywidualizmu.

Grupa odbiorców: nauczycieli szkół podstawowych i ponadpodstawowych, przedmiot język polski

I żyli długo... i w futerku, i z planami na przyszłość. Storytelling w reklamach proklimatycznych

Amanda Caban

17:45

od dziesięciu lat zajmuje się szeroko pojętą komunikacją, związaną z branżą medialno-telewizyjną oraz posiada bogate doświadczenie w realizacji działań promocyjnych podczas międzynarodowych i krajowych wydarzeń naukowych.

Na co dzień działa na rzecz współpracy międzysektorowej i międzynarodowej instytucji z województwa śląskiego oraz odpowiada za komunikację wewnętrzną i zewnętrzną w Stowarzyszeniu Biznes – Nauka – Samorząd „Pro Silesia”. Naukowo interesuje się marketingiem politycznym oraz problematyką klimatyczną w kontekście przemian regionalnych. Kierownik EUROPE DIRECT Śląskie.

Streszczenie:

Dawno, dawno temu... gdy filozofowie dumnie kroczyli greckimi ulicami Ezop wykorzystał swój dar opowiadania i zaczął tworzyć pierwsze bajki. Lata bieły, pojawiali się jego naśladowcy, bajki ewoluowały i tak w XXI wkroczyły na salony marketingu. Dziś są najpowszechniejszą formą komunikacji marketingowej. Jak tworzyć skuteczne przekazy promocyjne? Czy reklama to tylko obraz – słowo – dźwięk? Czy storytelling jest metodą uniwersalną? Czy za sprawą storytellingu możemy zarazem sprzedać produkt i wartości? To tylko część pytań, na które odpowiem, podczas spotkania.

Grupa odbiorców: nauczyciele szkół podstawowych (IV-VIII) i ponadpodstawowych, przedmiot język polski, etyka, wiedza o społeczeństwie, plastyka, historia sztuki.